

7. Положення про порядок реєстрації випуску акцій під час реорганізації товариств // Рішення Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 30 грудня 1998 р., № 221. – Офіц. вид. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://rada.gov.ua>.

8. Положення про проведення контролю за реєстрацією акціонерів для участі у загальних зборах акціонерних товариств // Рішення Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 23 грудня 1998 р., № 199. – Офіц. вид. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://rada.gov.ua>.

9. Закон України "Про акціонерні товариства" від 17 вересня 2008 р., № 514-VI. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://zakon.rada.gov.ua>.

Химченко А.Н. Внешняя и внутренняя среда функционирования корпораций

Рассмотрена сущность внешней и внутренней среды функционирования корпорации с очерчиванием состава и взаимосвязей его элементов. Проведена систематизация факторов влияния внешней и внутренней среды, исследовано их влияние на процессы хозяйствования корпорации в современных условиях нестабильности и неопределенности развития экономики Украины.

Ключевые слова: среда функционирования корпорации, внешняя и внутренняя среда функционирования корпорации, факторы влияния внешней и внутренней среды функционирования корпорации.

Khimchenko A.M. External and internal environment operation of corporations

In the article the considered essence of external and internal environment of functioning of corporation is with the lineation of composition and intercommunications of his elements the also conducted systematization of factors of influence of external and internal environment on the processes of manage corporation in the modern terms of instability and vagueness of development of economy of Ukraine.

Keywords: environment of functioning of corporation, environment of functioning of corporation, internal environment of functioning of corporation, factors of influence of environment of functioning of corporation, factors of influence of internal environment of functioning of corporation.

УДК 330.32

*Доц. Ж.В. Семчук, канд. екон. наук –
Львівський університет бізнесу та права*

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИМИ РЕСУРСАМИ СОЦІАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ З УРАХУВАННЯМ ПРИНЦИПІВ ПРОЕКТНОГО АНАЛІЗУ

Розглянуто теоретичні підходи до управління інвестиційними ресурсами соціальної економіки з урахуванням структурних деформацій у ринковому середовищі на засадах проектного аналізу. Представлено структурний аналіз теорії, яка сприятиме соціальної діяльності держави загалом і окремих підприємств з урахуванням інвестиційних ресурсів. Визначено множини факторів, з допомогою яких можна формувати співвідношення для процесів в економічному просторі, які здатні забезпечити контроль інвестиційних ресурсів соціальної економіки.

Ключові слова: інвестиційна діяльність, соціальна економіка, інвестиційні ресурси, структурні деформації, оптимізація, проектний аналіз.

Постановка проблеми. Сучасний стан соціальної економіки України характеризується нестабільністю, розгортанням інфляційних процесів та порушенням рівноваги, що впливає як із недосконалої безпосередньо ринкових механізмів, так і з відсутності цілісної державної політики [1, с. 1]. За останні

роки були втрачені важелі реального впливу на динаміку економічних процесів, що призвело до поглиблення структурних деформацій, зокрема, затримки соціальних виплат. Тому держава повинна активно втручатись в соціальну діяльність підприємств і відповідно всього суспільства.

Ефективність інвестицій соціального спрямування залежить не лише від показників економічної ефективності підприємства та відповідного інвестиційного проекту, але й від економічного та ресурсного потенціалів регіону, в якому впроваджується запропонований проект, а також від впливу інших проектів, зокрема які враховують екологічні фактори.

Рекомендації зі сторони держави повинні враховувати соціальні ресурси та структурні деформації в ринковому середовищі. Проблему зменшення структурних деформацій ринку можна вирішити засобами впровадження ефективних інвестиційних проектів соціального спрямування.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. У праці [2] виділено три підходи до опису соціальної економіки: охлократичний, олігархічний і демократичний. Перший тип характеризується тим, що така економіка головним чином працює на нижчі прошарки суспільства. Олігархічний тип пов'язаний з орієнтацією на задоволення інтересів вищих прошарків. Демократична орієнтація пов'язана з підтримкою середнього класу. Якщо середній клас сформувався, то йому притаманний значний інноваційний потенціал і його представники, впливаючи на різні напрями суспільного розвитку, демонструють норми поведінки для нижчих прошарків суспільства і є прикладом для них. Саме середній клас охоплює найбільш цінний фаховий та інтелектуальний капітал суспільства: знання, культуру, кваліфікацію, творчість, енергичність тощо. Демократична орієнтація соціальної економіки, якщо така підтримується державою, допомагає розвивати та зміцнювати середній клас з одночасною турботою про малозабезпечені прошарки [2]. Чисельний середній клас своєю діяльністю забезпечує надходження в державну скарбницю, які сприяють створенню умов та механізмів для фінансового забезпечення малозабезпечених прошарків суспільства.

Основою соціальної економіки є її ідеологія, що ґрунтується на двох фундаментальних положеннях: це насамперед права людини, суть яких полягає в тому, що всі люди від народження дістають рівні права, а завдання суспільства полягає у створенні механізмів їхньої реалізації [3]. Друге положення ґрунтується на тому, що єдине джерело багатства – праця. Отже, чим вищим є рівень розподілу створюваних матеріальних і культурних благ за працею, тим більш справедлива соціально-економічна система. Тому ідеологія соціальної економіки визначає її основну спрямованість, пов'язану зі зростанням добробуту народу [3].

Аналіз праць [2, 3] вказує на важливість інвестиційної діяльності підприємств з урахуванням соціальних ресурсів і структурних деформацій в ринковому середовищі, оскільки така постановка питань в економічній практиці сприятиме економічному зростанню і утвердженню України як високотехнологічної європейської держави.

Тому актуальним є прогнозування з використанням засобів проектного аналізу для забезпечення прийнятних умов ефективного функціонування інвес-

тиційної діяльності підприємств з урахуванням соціальних ресурсів і структурних деформацій в ринковому середовищі на регіональному рівні.

Метою дослідження є структурний аналіз теорії, яка сприятиме соціальній діяльності держави загалом і окремих підприємств з урахуванням інвестиційних ресурсів і структурних деформацій в умовах невизначеності й ризику з урахуванням принципів проектного аналізу.

Виклад основного матеріалу. Основним завданням цього дослідження є визначення множини факторів (параметрів), з допомогою яких можна формувати такі співвідношення (критерії) для процесів в економічному просторі, які здатні забезпечити контроль інвестиційних ресурсів соціальної економіки з використанням засобів проектного аналізу.

Для розв'язання задачі оптимізації соціальної економіки розглянемо трифакторну макроекономічну виробничу функцію, принципи побудови якої висвітлено у працях [5, с. 140; 6, с. 162-182]. Виробнича функція W (валовий випуск товарів) класичного типу в першому наближенні залежить від K (основного капіталу), L (робочої сили), T (коефіцієнта нейтрального науково-технічного прогресу (НТП)) [6, с. 175]:

$$W = W(K, L, T) = T \cdot K^{\alpha_1} \cdot L^{\alpha_2}. \quad (1)$$

Тут α_1 , α_2 – коефіцієнти еластичності за фондами K і працею L відповідно.

Виробнича функція $W = W(K, L, T) = W(x_i)$ є економіко-статистичною моделлю процесу виробництва продукції в цій економічній системі і виражає стійку закономірну кількісну залежність між об'ємними показниками ресурсів і випуском продукції [6, с. 165]. Внесемо у виробничу функцію $W(x_i)$ фактори, які відповідають інвестиційним ресурсам соціальної економіки.

Метою соціального аналізу є визначення прийнятності варіантів реалізації проекту з позиції користувачів, населення регіону, де здійснюється проект, розроблення стратегії реалізації проекту для здобуття підтримки населення, досягнення цілей проекту та поліпшення характеристики його соціального середовища [7, с. 146].

Деталізуємо показники, які входять у (1). До основних показників віднесемо місткість (ємність) витрат на соціальні проекти і програми W , а до факторів (x_i) – параметри, які характеризують ефективність соціальної політики (перша група), фінансовий стан підприємств (друга група), компоненти соціального аналізу (третья група), які частково подано у праці [6]: x_1 – екологічний фактор; x_2 – інноваційний фактор; x_3 – коефіцієнт оцінювання інвестиційного проекту зі сторони населення, що проживає в зоні реалізації проекту, з позиції демографічних та соціально-культурних особливостей, умов їх проживання, зайнятості, відпочинку та зворотного впливу проекту на ці параметри; x_4 – коефіцієнт визначення рівня відповідності проекту культурним традиціям населення у цьому регіоні; x_5 – коефіцієнт встановлення рівня впливу проекту на соціальне середовище; x_6 – фактор оцінювання змін у цьому соціальному середовищі: одні, які сприятимуть реалізації проекту, а інші, які стримуватимуть його; x_7 – фактор оцінювання впливу соціальної системи на можливість реалізації проекту та одержання очікуваних результатів.

Параметри x_i формують вектор, який частково характеризує соціальну політику держави:

$$x = (x_i) = (x_1, x_2, \dots, x_n), \quad n = 7. \quad (2)$$

Відповідне співвідношення комбінованого (адитивно-мультиплікативного) характеру для макроекономічної виробничої функції $W(x_i)$ у другому наближенні з урахуванням (2) запишемо у вигляді:

$$W = W(x_i) = a_1 \prod_{i=1}^7 x_i^{b_i} + a_2 \prod_{i=1}^7 x_i^{b_i} + a_3 \prod_{i=1}^7 x_i^{b_i}, \quad (3)$$

де b_i , a_j ($j = 1, 2, 3, 4$) – емпіричні константи, які визначають експертним методом. У виразі (3) складові виробничої функції розділено на 3 групи і всі сім показників вектора (2) входять в кожну з них. Таким чином, $W(x_i)$ об'єднує показники, що характеризують проектне середовище, яке відповідає інвестиційній діяльності підприємств, від якого залежить соціальна політика самих підприємств і держави загалом.

Розгляд представлення (3) особливо важливий тому, що фактично кожний параметр цієї виробничої функції прямо або в комплексі є функціональним динамічним фактором для оцінювання інвестиційних ресурсів соціальної економіки.

Співвідношення математичної моделі, які пов'язують складові виробничої функції W з відповідними складовими прибутку Π , i витрат на активізацію соціальних ресурсів V представимо аналогічно як у праці [6, с. 143]:

$$\Pi = cW^{r+1} - wL - rK + \lambda(W(x_i) - W) \Rightarrow \max, \quad (4)$$

$$\Pi = d \cdot \Pi + (1-d) \cdot V \Rightarrow \text{opt}. \quad (5)$$

Тут: Π – загальний прибуток, поданий у вигляді функції Лагранжа; c , r , w – параметри функції прибутку; w – характеризує середню ставку заробітної плати персоналу; L – середня чисельність працівників (у цьому (актуальному) році); λ – параметр Лагранжа; Π – функція компромісу (з відповідними коефіцієнтами вагомості прибуток, який отримують виробники, якщо розглядати виробничий цикл товарів від ресурсів до споживача); d , $(1-d)$ – коефіцієнти вагомості, які встановлюють експертним методом. Складові Π необхідно змінювати з допомогою податків, та інших регуляторних державних механізмів в інтересах широких верств споживачів, не допускаючи проявів монополізму і забезпечуючи соціальні виплати та пільги.

Раціональне спрямування соціальних ресурсів у кінцевому варіанті може привести стан підприємств до зростання і, відповідно, до зростання економіки держави загалом, оскільки соціальні ресурси відповідають творчому потенціалу осіб, соціальних груп, організацій, їх можливостей, творчій енергії.

Соціальні ресурси сприяють розвитку інших ресурсів та потенціалів, зокрема фінансового. Тому перед соціальним керуванням стоїть завдання більше продуктивно використати інвестиційні ресурси соціальної економіки.

Запишемо показники структурних деформацій (відхилень) для параметрів, які входять у (4), (5):

$$\Delta\Pi, \Delta P, \Delta w, \Delta L, \Delta r, \Delta K, \Delta s, \quad (6)$$

Прикладом структурних деформацій соціальної політики є скорочення 20 тисяч працівників акціонерного товариства "АрселорМіттал Кривий Ріг" [9].

Для оптимізації інформаційних потоків P_k і покращення конфігурації інвестиційного проекту використаємо функціонал якості (аналогічний функціонал для задач інваріантного управління наведено у праці [10]) з урахуванням коефіцієнта чутливості K і оберненого зв'язку:

$$J(P_k, FB(P_k)) = \int_{t_0}^{t_k} f(\bar{y}, \bar{u}, \bar{s}, K) dt \Rightarrow opt, \quad (7)$$

де: \bar{y} – вектор заданих впливів ($y_j(t)$ – компоненти вектора, $j = 1, 2, \dots, n$); \bar{u} – вектор керувань; \bar{s} – вектор невизначених збурень; $[t_0, t_k]$ – інтервал часу, в якому розглядається процес (формування оптимальних значень параметрів, які відповідають інформаційним потокам P_k , $k=1, 2, \dots, m$); m – загальне число інформаційних потоків, які розглядаються у цьому інвестиційному проекті; $f(\bar{y}, \bar{u}, \bar{s}, K)$ – функція, що відображає показник якості; $FB(P_k)$ – функція, яка характеризує обернений зв'язок (Feed-back) між потоками P_k і оточенням з урахуванням коефіцієнта чутливості K і думок експертів.

Висновки. На основі трифакторних (T, K, L) виробничих функцій розроблено систему рівнянь математичної моделі для аналізу соціальної політики підприємств, які враховують виробництво та інвестиційні проекти. З допомогою цієї моделі можна досліджувати структурні деформації в мікро- та макроекономічному аспекті з урахуванням показників, які характеризують перспективи інвестиційних проектів, соціальні ресурси і науково-технічний прогрес.

Для оптимізації інформаційних потоків і покращення конфігурації інвестиційного проекту соціального спрямування запропоновано використовувати функціонал якості, в якому враховано коефіцієнт чутливості K і обернений зв'язок.

Запропоновану методику побудови розширеної системи рівнянь економетричної моделі можна буде орієнтувати на оптимізацію соціальної політики держави в макроекономічному масштабі.

Література

1. Попович Т.М. Організаційно-економічний механізм регулювання ринку споживчих товарів: Автореф. дисертації на здобуття наукового ступеня канд. екон. наук за спец. 08.00.03 – економіка і управління національним господарством. – Тернопільський нац. екон. ун-т, Тернопіль, 2008. – 20 с.
2. Заславская Т.И. Экономическая социология: этапы становления и перспективы/ Т.И. Заславская// Регион: экономика и социология. – 2007, № 3. – С. 132-150.
3. Соціальна економіка: [навч. посібн.]/ Кол. авт. О.О. Беляев, М.І. Діба, В.І. Кириленко та ін. – К. : КНЕУ, 2005. – 196 с.: Підр. 1.1. Предмет курсу "Соціальна економіка" [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://buklib.net/books/22283/>.
4. Романко О.П. Конкуренцеспроможність машинобудівного підприємства: сутність та властивості/ О.П. Романко// Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Логістика. – 2008, № 633. – С. 609-613.
5. Наконечний С.І. Економетрія: [підручн.]/ С.І. Наконечний, Т.О. Терещенко, Т.П. Романок. – [вид. 4-те, доп. і перероб.]. – К. : КНЕУ, 2006. – 528 с.

6. Вітлінський В.В. Моделювання економіки: [навч. посібн.]/ В.В. Вітлінський. – К. : КНЕУ, 2003. – 408 с.
7. Управління проектами: [конспект лекцій]/ Одеський регіональний ін-т державного управління Національної Академії державного управління при Президентові України. – Одеса, 2008. – 155 с.
8. Швець О.М. Науково-технічний прогрес і підвищення ефективності виробництва регіону/ О.М. Швець// Науковий вісник Українського державного лісотехнічного університету. Економіка, планування і управління. – 2003, вип. 13.4. – С. 238-247.
9. Довгаль С. Як гартувалася "Криворіжсталь"/ С. Довгаль// Україна молода. – 24 квіт. 2013 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.umoloda.kiev.ua/number/2262/159/80530/>.
10. Голубева Т.О. Використання методу оцінювання в задачах інваріантного управління/ Т.О. Голубева, В.М. Дубовий// Вісн. Вінницького політехн. ін-ту. – 2007, № 1. – С. 5-9.

Семчук Ж.В. Теоретические основы управления инвестиционными ресурсами социальной экономики с учетом принципов проектного анализа

Рассмотрены теоретические подходы к управлению инвестиционными ресурсами социальной экономики с учетом структурных деформаций в рыночной среде на принципах проектного анализа. Представлен структурный анализ теории, способствующий социальной деятельности государства в целом и отдельных предприятий с учетом инвестиционных ресурсов. Определено множество факторов, с помощью которых можно формировать соотношения для процессов в экономическом пространстве, которые способны обеспечить контроль инвестиционных ресурсов социальной экономики.

Ключевые слова: инвестиционная деятельность, социальная экономика, инвестиционные ресурсы, структурные деформации, оптимизация, проектный анализ.

Semchuk Z.V. Theoretical bases of management of investment resources of the social economy based on the principles of project analysis

The theoretical going is considered near the management of social economy investment resources taking into account structural deformations in a market environment on principles of project analysis. A structural analysis theory to promote social activities of the state as a whole and individual companies considering investment resources. Defined set of factors with which to create value for processes in the economic environment that are able to take control of investment resources of social economy.

Keywords: investment activity, social economy, investment resources, structural deformations, optimization, project analysis.

УДК 504

Аспір. В.Ф. Терещенко¹ –

Інститут агроекології і природокористування НААН України

СУТНІСТЬ ЕКОЛОГІЧНОГО АУДИТУ В АГРАРНОМУ ВИРОБНИЦТВІ

Досліджено наукові підходи до визначення сутності екологічного аудиту вітчизняними і зарубіжними вченими, нормативно-правовими документами, зроблено акцент на екологічному аудиті в аграрному виробництві. Це відкриває нові перспективи в науково-методологічному, організаційному, технологічному та соціальному планах. Вони слугують базовою категорією вирішення проблем у природокористування сільськогосподарського виробництва. Зокрема, йдеться про використання, відтворення, збереження природних ресурсів та охорону навколишнього природного середовища.

Ключові слова: аудит, дослідження, сутність, законодавство, визначення, збереження, природокористування.

¹ Наук. керівник ст. наук. співроб. П.П. Мельник, канд. екон. наук